

плідним джерелом матеріалу є залізниця. Звуки, які видають важкі вантажні потяги, дизельні двигуни тепловозів та інші машини й механізми, зливаються у звукоряд, що нагадує скоріше про давнину, ніж про сьогодення.

Дослідження стародавніх культур має вирішальне значення для створення робіт у дусі археофутуризму. Археофутуризм — це спосіб музеалізації стародавніх культур у сучасному світі.

А. Щербань, Н. Бабкова

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ

A. Shcherban, N. Babkova

THE MAIN STAGES OF THE FOUNDATION AND DEVELOPMENT OF KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE

Історію Харківської державної академії культури (далі — ХДАК), як і більшості інших давніх закладів вищої освіти України, можна поділити на етапи за спрямованістю діяльності, підпорядкуванням, назвами. Концептуального дослідження періодизації історії ХДАК досі не опубліковано. На думку авторів, вона має такий вигляд:

1. Протоісторичний етап (1726 — вересень 1925 р.). В цей час у Харкові було започатковано нові освітні традиції внаслідок заснування видатного центру навчання духовної та світської еліти — Колегіуму з «сиропитательним будинком» (бурсою) після переведення 1726 р. з м. Білгород духовного училища й організації Харківського Покровського монастиря. Головна двоповерхова будівля бурси, споруджена в 1770—1773 рр. над узвозом і використана на початку XIX ст. для розташування новоствореного Харківського духовного училища, міститься в основі сучасного головного корпусу ХДАК.

В освітній програмі Харківського колегіуму поєдналося духовне та світське навчання, завдяки чому учнями закладу були й цивільні особи (зокрема, дворяни). Керівництво не перешкоджало вступу вихованців до цивільного відомства та інших навчальних закладів. Зокрема, вони були серед перших студентів новоствореного Харківського університету. Власне, саме завдяки згаданий освітній установі Харків почав набувати центрального значення серед полкових міст Слобідської України.

Діяльність Харківського духовного училища досі вивчена недостатньо. Однак є вірогідність, що розташовану на території сучасного головного корпусу ХДАК бурсу наприкінці 1750-х — 1760-х рр. (під час викладацької діяльності в Колегіумі) відвідував Г. С. Сковорода. Безперечно, на учнів, що перебували в бурсі та її наступнику, Харківському духовному училищі, мали впливати А. Ведель та Г. Квітка-Основ'яненко.

2. Ранньоісторичний етап (17 вересня 1925 — червень 1935 р.). Після подій 1917—1921 рр. ситуація в освіті мешканців підрадянської України кардинально змінилася. Саме тоді розпочалася безпосередня історія ХДАК. 17 вересня 1925 р. було відкрито факультет політичної освіти Харківського інституту народної освіти імені О. О. Потебні (далі — ХІНО). Очолений деканом М. С. Волобуєвим та заступником А. І. Зільберштейном, він складався з двох відділів — шкільно-курсового та бібліотечного. З 1927 р. деканом призначено І. П. Солов'я, котрий до

1935 р. беззмінно керував передтечами ХДАК. 1 жовтня 1927 р. на факультеті почала роботу книжково-бібліотечна секція, випускники якої отримували кваліфікацію «бібліотекаря всіх типів, організатора (методиста) бібліотечної роботи, інспектора бібліотечної роботи, завідувача бібліотекою». У 1925 — першій половині 1928 р. факультет постійно змінював місце розташування. З вересня 1928 р. він містився по вул. Сумський, 40, і розширився секцією антирелігійної роботи. 10 вересня 1929 р. цей підрозділ ХІНО реорганізували в Інститут політичної освіти; 22 липня 1930 р. перейменували в Інститут комуністичної освіти; у жовтні 1931 р. — у Всеукраїнський інститут комуністичної освіти (ВУІКО), до складу якого входили шкільно-курсний, бібліотечний, антирелігійний, музейний та екскурсійний відділи. На додаток відкрився робітничий факультет. Установа збільшувалася, тому потребувала нового приміщення, і 1 жовтня 1930 р. остаточним місцем її розташування став сучасний Бурсацький узвіз, 4. 1 лютого 1933 р. прийнято Положення про ВУІКО, за яким планувалася робота 5 факультетів: масової культурно-політичної роботи (з промисловим і сільсько-господарським відділами), бібліотечного (з бібліотечним та книгопоширення відділами), туристично-музейного (з туристичним і музейним відділами), антирелігійно-філософського, шкільно-пропагандистського (з методичним, історичним та економічним відділами). З вересня 1934 р., як філіал Інституту комуністичної освіти, у Києві запрацював вечірній бібліотечний факультет.

3. Бібліотечний інститут (1 липня 1935 — 13 листопада 1964 р.). 1 липня 1935 р. ВУІКО реорганізовано в Український бібліотечний інститут, який складався з 2 факультетів: масових та дитячих бібліотек. Ректори часто змінювалися: В. Н. Тостоган (01.07.1935–1936), Г. Ф. Коломієць (09.1936–11.1937), К. М. Янсон (11.1937–04.02.1938), П. С. Бондур (1938–1940), А. О. Бабенко (1940–1941). В 1938 р. діяла аспірантура за спеціальностями: методика роботи із читачем, дитяча література, бібліографія, проблеми бібліотекознавства. З серпня 1939 р. затверджено статут закладу вищої освіти, який отримав назву Харківський державний бібліотечний інститут, що готував фахівців з бібліотекознавства, дитячої та юнацької книги, бібліографії. Він містив три факультети (бібліотекознавства, бібліографії, дитячих та юнацьких бібліотек), 10 кафедр, бібліотеки й 8 кабінетів. 1940 р. вийшов друком перший том «Праць Харківського державного бібліотечного інституту». З початком Другої Світової війни студентів інституту у складі Харківського державного університету евакуйовано до м. Кзил-Орда (Казахстан). Після звільнення Харкова від нацистів, з 1943 по 1947 р. інститут функціонував на правах бібліотечного факультету Харківського державного педагогічного інституту. 1 червня 1947 р. Харківський державний бібліотечний інститут відновив самостійність із факультетами бібліотекознавства, бібліографії, дитячих та юнацьких бібліотек. Керівники інституту Ф. Т. Ковпик (1947–1952) та О. І. Євсєєв (1952–1964) відродили довоєнну інфраструктуру інституту. З 1956 по 1962 рр. видавалися «Вчені записки Харківського державного бібліотечного інституту». В 1961 р. на базі Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів культури було засновано Київську філію ХДБІ, у якій здійснювалась підготовка бібліотекарів та бібліографів вищої кваліфікації.

4. Харківський державний інститут культури (14 листопада 1964 р. — 7 червня 1998 р.). Необхідність розширення напрямів роботи інституту призвела до його реорганізації 14 листопада 1964 р. в Харківський державний інститут

культури, який із часом став першопрохідцем і лідером розбудови в Україні вищої культурологічної освітньо-наукової сфери. На чолі з О. І. Євсєєвим (1964–1970), А. Л. Оприщенком (1970–1989), В. М. Шейком (1989–1998), викладачі інституту закладали підвалини, визначали шляхи розвитку, створили теоретичне підґрунтя та розпочали підготовку документознавців — менеджерів інформаційних систем, соціальних педагогів, менеджерів соціокультурної діяльності, культурологів, викладачів історії та теорії культури, істориків-музеєзнавців. Також діяв перший в Україні факультет підвищення кваліфікації працівників культури. 1994 р. відкрито аспірантуру з теорії та історії культури; бібліотекознавства та бібліографії; інформаційних систем і процесів; музеєзнавства, консервації, зберігання культурних цінностей; економічної теорії та історії економічної думки; соціальної педагогіки. 1995 р. започатковано докторантуру з теорії та історії культури; бібліотекознавства та бібліографії; інформаційних систем і процесів.

5. Харківська державна академія культури (з 8 червня 1998 р. і донині). 8 червня 1998 р., згідно з Постановою кабінету Міністрів України № 818, на базі ліквідованого ХДІК створено Харківську державну академію культури. На той час у закладі діяли 6 факультетів і 22 кафедри, нині в академії — 5 факультетів та 21 кафедра, Центр міжнародної освіти і співробітництва, Центр безперервної освіти та зв'язків з громадськістю, Центр забезпечення якості освіти та інноваційного розвитку, підготовчі курси, бібліотека. Ректор В. М. Шейко (1998–2022) та в. о. ректора Н. А. Рябуха (2022 р.– донині) створили умови й середовище, у якому працюють 130 кандидатів наук, доцентів, 58 докторів наук, професорів. Близько 30 викладачів мають почесні звання. Сотні викладачів та студентів академії стали лауреатами міжнародних і державних конкурсів, фестивалів; отримали нагороди й відзнаки за волонтерську діяльність та захист України. Колективи факультетів культурології та соціальних комунікацій, аудіовізуального, музичного, сценічного та хореографічного мистецтв докладають усіх зусиль для виховання еліти культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної сфери України.

С. Муравська

ЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПАДЩИНИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

S. Muravska

THE VALUE OF UNIVERSITY HERITAGE FOR STUDENTS

Нинішній час продовжує залишатися складним періодом для закладів вищої освіти, які на тлі глобальної суспільної кризи, обумовленої передусім епідемією COVID та загостренням військово-політичних конфліктів, прагнуть продемонструвати представникам покоління Z свою актуальність, здатність забезпечити не тільки якісну освіту як кінцевий продукт, але й потенціал бути середовищем плідного нетворкінгу. Для сучасних студентів (і не тільки) шкала потреб Маслоу зазнала модифікації, адже поруч із високим ступенем впевненості в собі, як у використанні нових технологій, так і у володінні якостями, що цінуються роботодавцями, покоління Z хоче мати й знати все та негайно, тому кількарічні університетські програми жорстко конкурують із короткотривалими тренінгами, воркшопами та іншими методами, які забезпечують навчання just-in-time.